

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ВИЩИЙ ДЕРЖАВНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКРАЇНИ
«БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ХАРКІВСЬКА МЕДИЧНА АКАДЕМІЯ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

ДЕПАРТАМЕНТ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я
ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

МАТЕРІАЛИ

науково-практичної
конференції
з міжнародною участю

«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ТЕОРЕТИЧНОЇ ТА ПРАКТИЧНОЇ ПАРАЗИТОЛОГІЇ У МЕДИЦИНІ ТА ФАРМАЦІЇ»

8-9 жовтня 2020 року

Чернівці, 2020

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ВИЩИЙ ДЕРЖАВНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКРАЇНИ
«БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ХАРКІВСЬКА МЕДИЧНА АКАДЕМІЯ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

ДЕПАРТАМЕНТ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я
ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

МАТЕРІАЛИ

науково-практичної
конференції
з міжнародною участю

«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ТЕОРЕТИЧНОЇ
ТА ПРАКТИЧНОЇ ПАРАЗИТОЛОГІЇ
У МЕДИЦИНІ ТА ФАРМАЦІЇ»

8-9 жовтня 2020 року

Чернівці, 2020

tensis, материнка звичайна *Origanum vulgare*, пижмо звичайне *Tanacetum vulgare*, парило звичайне *Adimonia eupatoria*, паслін солодко-гіркий *Solanum dulcamara*, перстач сріблястий *Potentilla argentea*, полин гіркий *Artemisia absinthium*, полин звичайний *Artemisia vulgaris*, ранник вузлуватий *Scrophularia nodosa*, рута садова *Ruta graveolens*, сокирки польові *Consolida iegalis*, чабер садовий *Satureja hortensis*, цибуля ведмежа *Allium ursinum*, чебрець звичайний *Thymus vulgaris*;

- **цибулини** – цибуля городня *Allium cepa*, часник городній *Allium sativum*;

- **шкірка плодів** – авокадо *Persea americana*.

Очевидно, що найчастіше використовується вид ЛРС трава. Цей вид сировини за співвідношенням кількості до якості є найоптимальнішим. Під якістю розуміємо багатство хімічного складу і кількісний вміст діючих речовин. Як свідчить практика, найбагатшими за якісним і кількісним складом речовин є квіти та листя рослин. Однак при заготівлі їх собівартість є вищою у порівнянні із травою, яка складається із квітів, стебел та листків. З технологічної точки зору цей вид ЛРС є дуже зручним при використанні у промислових масштабах: порівняно легко подрібнюється, дозволяє одержати високий відсоток екстрактивних речовин без використання жорстких умов.

СТАН ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ ДЕЯКИХ ЛІКАРСЬКИХ РОСЛИН УКРАЇНИ З АНТИГЕЛЬМІНТНОЮ ДІЄЮ

Степанчук В.В., Захарчук О.І.

Вищий державний навчальний заклад України

«Буковинський державний медичний університет», м. Чернівці

Внаслідок неконтрольованого використання природних ресурсів багатьох цінних видів лікарських рослин, господарського освоєння територій їх зростання, погіршення екологічного стану тощо в Україні впродовж останніх років спостерігається стійка тенденція до скорочення сировинного ареалу багатьох

дикорослих рослин, які володіють лікувальними властивостями. Це стосується й тих видів, які мають яскраво виражену антигельмінтну дію.

Завдання роботи – дослідити ресурсний потенціал деяких видів покрито-насінних рослин, що характеризуються протипаразитарною дією. Зокрема, такими властивостями володіє аїр, або лепеха звичайна (*Acorus calamus*), які проявляються в нервовій системі людини, її статевих органах, печінці та підшлунковій залозі.

Рослина зростає по всій рівнинній Україні, основні її масиви зосереджені в Лісостепу та на Поліссі. Основні сировинні запаси аїру локалізовані в Тернопільській, Житомирській, Сумській, Полтавській, Черкаській, Вінницькій, Хмельницькій, частково – Волинській, Рівненській та Харківській областях (Козюк В.П., 1997).

Інтенсивне осушення заплавл із наступним переорюванням і використанням таких ділянок під господарські угіддя призвело до різкого виснаження сировинних масивів рослини в долинах багатьох річок (Десна, Рось, Ворскла, Случ тощо). Значної шкоди природним ресурсам аїру завдає надмірна заготівля його сировини. Так, за останні 20 років ресурси аїру в Україні зменшились більше, ніж у 10 разів (Мінарченко В.М., 2002).

У зв'язку з цим аїр належить до групи видів, природний сировинний запас яких в Україні знаходиться на межі виснаження. На жаль, втрачені природні ресурси цієї рослини відновити вже практично неможливо. Тому зараз необхідно суворо лімітувати і контролювати використання її природних запасів.

У звільненні від червів – паразитів травного тракту людини, а також для лікування корости, від бліх і вошей використовують пижмо звичайне (*Tanacetum vulgare*). Ареал пижма охоплює майже всю Європу. Рослина зростає по всій території України, за винятком гірських районів Карпат та Криму.

Запаси сировини пижма в Україні є достатніми для задоволення потреб фармацевтичної промисловості. Обсяги заготівлі сировини цієї рослини визначаються її потребами. Найбільші сировинні запаси пижма локалізовані в Лівобережному Лісостепу та Степу (Харківська, Полтавська, Дніпропетровська, До-

нецька, Луганська області) та на Правобережжі (Київська, Черкаська, Вінницька, Кіровоградська, Дніпропетровська області) (Мінарченко В.М., 2002). На сьогодні потреби в лімітуванні обсягів заготівлі пижма звичайного немає.

У полину гіркою (*Artemisia absinthium*) протипаразитарний ефект проявляється в системі кровообігу, а також у травній, дихальній, уrogenітальній (у жінок) та нервовій системах. Спектр дії рослини досить широкий: круглі та стьожкові черви, бактерії, найпростіші, гриби та віруси багатьох видів.

Полин поширений по всій Україні, масово – в лісостепових та степових районах (Мінарченко В.М., 1996). Сировинного запасу рослини, достатнього для промислової заготівлі, в Україні немає. Допускається обмежена заготівля рослини в місцях її значного поширення під суворим контролем органів охорони навколишнього середовища. Такі заходи є актуальними, оскільки сировина полину (кореневище) після заготівель відновлюється впродовж майже 20 років.

Для боротьби з кишковими паразитами людини – представниками круглих та плоских червів також використовують деревій звичайний (*Achillea millefolium*). Рослина масово поширена по всій Україні: на Поліссі, в Лісостепу та Степу, в Карпатах тощо (Мінарченко В.М., 1996).

Завдяки невибагливості до умов зростання та значному поширенню запаси деревію в Україні великі. Заготівлю сировини можна проводити в усіх областях України. Лімітувати заготівлю сировини деревію нині немає потреби, однак її експорт мають контролювати відповідні державні органи.

Таким чином, процес заготівлі розглянутих видів лікарської рослинної сировини з антигельмінтною дією має обов'язково враховувати стан та обсяги її природних запасів та проходити під суворим контролем органів державної влади.